

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที 20 เดือนเมษายน พ.ศ.2569 หน้า 13,22 มูลค่าข่าว 1,158,967.-

โลกใบเล็กนักออกแบบ
เครื่องแต่งกายการแสดง
> 22

อาชีพดีไซน์เครื่องแต่งกายให้ละคร
และภาพยนตร์
ต้องรู้อะไรบ้าง
แล้วทำไมคนทำงานด้านนี้
มีอยู่จำกัด...

เรื่อง : ปิอมยาน
กรุงเทพธุรกิจ

โลกใบเล็ก นักออกแบบ เครื่องแต่งกาย การแสดง

การออกแบบเครื่องแต่งกายให้ละคร ซีรีส์ และภาพยนตร์ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่นักออกแบบต้องรู้ และต้องค้นคว้าทั้งประวัติศาสตร์ เรื่องราวแฟชั่น ช่วงเวลาสถานที่เกี่ยวกับเสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย เพื่อสื่อสารความคิดอารมณ์ตัวละคร และคนทำงานด้านนี้จึงต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า บทละครต้องการสื่ออะไร ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน

เมื่อไม่นาน มิวเซียมสยาม ได้จัดกิจกรรม Human Library ปีที่ 5 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้พูดคุยกับคนหลากหลายอาชีพ หนึ่งในนั้นก็คือการออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง โดย **รศ.ดร.กิตติกรรณ์ นพอุดมพันธ์** คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นนักออกแบบเครื่องแต่งกายภาพยนตร์ และละครทีวี มาช่วยเหลือเรื่อง

ตัวละครกับเครื่องแต่งกาย

ในแง่คนทำงานดีไซน์
อยากลองทำ
แฟนตาซีไทยย้อนยุค
อย่าง สังก์ทอง ไทรทอง
ชาละวัน ถ้าทำ
เครื่องแต่งกายให้สมจริง
ก็สามารถทำได้

ถ้าต้องการให้เครื่องแต่งกายที่นักแสดงสวมใส่ถูกจดจำตลอดกาล คงต้องดีไซน์ให้ตรงบุคลิกตัวละคร มีความโดดเด่น จนกลายเป็นเรื่องเล่าขานและสัญลักษณ์ของตัวละครนั้นๆ ยกตัวอย่าง พงมาน ตัวละครในบ้านทรายทอง ถูกจำไว้ว่าต้องถักเปีย, ซินดอเรอล่า ต้องสวมรองเท้าแก้ว ฯลฯ

การออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อให้คนจดจำ เป็นทักษะของนักดีไซน์ ถ้าทำออกมาแล้วไม่โดดเด่น คนดูก็จะลืมตัวละครนั้นๆ ซึ่งในเรื่องนี้ กิตติภรณ์ คนทำงานศิลปะ อาจารย์สอนหนังสือ นักสะสมผ้าโบราณ และนักบริหารด้านการศึกษา เชื่อว่าการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง เสื้อผ้าไม่ได้เป็นเพียงเสื้อผ้า ต้องสื่อทั้ง

ความคิดและอารมณ์ในบทให้ชัดเจน

แม้ปัจจุบันคนทำงานด้านออกแบบเครื่องแต่งกายจะมีปริมาณมากขึ้น แต่โอกาสที่จะเข้ามาสู่อุตสาหกรรมบันเทิงก็ไม่ได้มาง่ายๆ การกรุยทางเข้าสู่เส้นทางนี้ ก่อนหน้านี้อาจารย์กิตติกรณเลือกทำงานที่หลากหลายเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์

“ตอนเรียนปริญญาตรีด้านศิลปการแสดงที่มศว. ผมเริ่มจากทำละครกับเพื่อนๆ เมื่อเรียนจบก็มีรุ่นพี่ๆ ชวนไปทำเสื้อผ้าขาย และชวนไปทำงานทีวี ส่วนใหญ่ทำงานเบื้องหลัง เริ่มแรกก็ขายไอเดีย ผมถนัดเครื่องแต่งกายแนวย้อนยุค เพราะผมเรียนด้านนี้ และที่ชอบมากที่สุดคือ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย”

เมื่อจบปริญญาตรีด้านศิลปการแสดง อาจารย์กิตติกรณต่อปริญญาโทด้านบริหารงานวัฒนธรรม ธรรมศาสตร์ และปริญญาเอกด้านศิลปกรรม จุฬาฯ เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ให้มีความหลากหลาย แม้จะเป็นคนมีจินตนาการเต็มร้อย อธิบายเรื่องราวได้เป็นฉากๆ แต่ช่วงแรกๆ ของการทำงาน เขาไม่สามารถนำสิ่งที่คิดออกมาเป็นภาพวาดได้ เพราะวาดรูปไม่เป็น จึงต้องฝึกฝนการวาดลายเส้นมากขึ้น

“ถ้าถามว่า วันว่างผมทำอะไร... ผมชอบไปสถานที่สวยๆ อย่างออกไปเดินเที่ยววัดไทยดูสถาปัตยกรรม ยกตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติกำแพงเพชร ผมไปเพื่อช้บชมบรรยากาศ เมื่ออยู่ตรงนั้นเราจะจินตนาการไปเรื่อย นึกดีไซน์ต่างๆ ผ่านจุดนั้นมาเยอะ เป็นสถานที่ให้แรงบันดาลใจในอนาคตถ้าไม่ต้องทำงานบริหาร ผมอยากทำงานบริษัทจัดสร้างและดีไซน์เครื่องแต่งกายละครและภาพยนตร์”

ประสบการณ์หลายสิบปีที่ทำงานกับผู้กำกับ คนในแวดวงศิลปะและบันเทิงหลากหลาย ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกศิษย์ได้สัมผัสการทำงานในพื้นที่จริงจะได้รู้ว่า กระบวนการแผนผังเครื่องแต่งกายแต่ละตัวละครมีลำดับขั้นตอนในแต่ละฉาก และการออกแบบเครื่องแต่งกายกับการออกแบบแฟชั่นมีทั้งความเหมือนและความต่าง

การออกแบบแฟชั่นก็เพื่อสนับสนุนแนวคิดแบรนด์สินค้า นั่นๆ ส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกาย ไม่จำเป็นต้องมีแบรนด์เป็นตัวกำหนด แต่ทำเพื่อเสริมบุคลิกตัวละคร และบอกเล่าเรื่องราว

เครื่องแต่งกายบอกยุคสมัย

เครื่องแต่งกายในละครไม่ได้บอกแค่ตัวละคร ยังบอกถึงยุคสมัยประวัติศาสตร์ บางชุดบางฉาก ย้อนไปหลายร้อยปี แฟชั่นแต่ละยุคสมัยก็บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมช่วงนั้น และนั่นคือประสบการณ์ที่อาจารย์กิตติกรณได้ทำงานร่วมกับผู้กำกับหลายเรื่อง อาทิ เภา ปี 2557, สถาปนา ปี 2552, ศรีอโยธยาปี 2559, หม่อมเบ็ตสวรรค์ ฯลฯ จึงทำให้เขารู้ว่า รักการออกแบบเครื่องแต่งกายย้อนยุคมากกว่างานร่วมสมัย

“ผมร่วมทำงานตั้งแต่ต้น ทั้งกระบวนการแต่ไม่ค่อยได้ออกกอง ถ้ามีเวลาก็อยู่ในสตูดิโอบ้าง ก็ดีสำหรับผม ประเด็นสำคัญของละครหรือซีรีส์บ้านเราก็คือบทละคร

ยังไม่ค่อยมีมิติความหลากหลาย
บางงานดีไซ์ออกมาสามารถ
ตอบโจทย์ได้ดี อย่างภาพยนตร์
ขุนพันธ์ 1-2 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
เวทมนตร์คาถาด้วย เป็นผลงานของ
รุ่นพี่ มศว. แม้ไม่โด่งดัง แต่เครื่องแต่งกายได้ใน
แง่ความสมจริง

การทำงานกับคนหลากหลายวงการก็เป็นข้อดีได้นำความรู้มา
สอนนักศึกษา และเปิดโอกาสให้พวกเขาทำงานในกองละครและ
ภาพยนตร์ ผมมีลูกศิษย์และรุ่นน้องที่ทำงานด้านละครเวทีและ
บันเทิงเยอะ เวลาเสนอไอเดียงานออกแบบ เราจะไปพรีเซนต์เอง
จากนั้นจะส่งลูกศิษย์ไปช่วยงาน การสอนนักศึกษาในยุคนี้ต้อง
เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ผมเคยร่วมเป็นหนึ่งในทีมออกแบบเครื่องแต่งกาย
ซีรีส์ศรีอยุธยา ผลงานกำกับของ หม่อมน้อย (ม.ล.
พันธุ์เทวนพ เทวกุล) เรื่องราวในสมัยกรุงศรีอยุธยา
ตอนปลาย มีจุดเชื่อมต่อระหว่างอดีตและปัจจุบัน
ผมได้รับมอบหมายให้ออกแบบเครื่องแต่งกายในฝั่ง
เมืองพม่า และกลุ่มฝั่งคนจีน คนแขก รวมถึงชาติพันธุ์
ต่างๆ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

เรื่องศรีอยุธยา ต้องใช้เครื่องแต่งกายย้อนยุค
อาจารย์สุรัตน์ จงดา ทำเครื่องแต่งกายไทย ให้ผมทำ

เครื่องแต่งกายชุดทหารพม่า ในยุคทองของราวๆ ปี พ.ศ. 2112 (ชุดเครื่องแบบทหาร
ราชสำนัก นิยมสวมใส่ชุดยาวที่มีการทับซ้อนของเสื้อผ้า ใส่ชุดเกราะคุมทับไว้ด้านนอก)
โดยมีทีมงานสามทีม มีผม อาจารย์สุรัตน์ และปรารักษ์เพชร ตระกูลเพด็จไกร เพื่อ
เล่าถึงเรื่องราว 3 รัชกาลสุดท้ายของอาณาจักรศรีอยุธยา จนถึงปี 2310 เป็นปีที่เสีย
กรุงศรีอยุธยาให้พม่า เรื่องนี้พวกเราได้รางวัลเครื่องแต่งกายดีเด่นทำให้เรามีชื่อเสียง”

คนทำงานออกแบบมีน้อย

หากถามว่า มีผู้รู้ด้านเครื่องแต่งกายในละครไทยมากน้อยเพียงใด ...

อาจารย์กิตติกรณี ยอมรับว่า มีคนที่รู้เรื่องเหล่านี้ไม่เยอะ เขาเองเป็นลูกศิษย์อาจารย์
เผ่าทอง ทองเจือ ได้เรียนรู้จากอาจารย์เยอะ ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย บางทีก็ใช้
เครื่องแต่งกายที่แสดงความเป็นพื้นถิ่น ไม่ว่าจะไทยวน ไทยภาคเหนือ ถ้าเป็นไทย
ร่วมสมัย ผมไม่ค่อยถนัด

“ผมได้ดูละครและภาพยนตร์หม่อมน้อยหลายเรื่อง เขาเป็นคนเก่งมาก เวลาทำงาน
ด้วย เขาจะเต็มที่ ผมเองได้ประสบการณ์จากหม่อมน้อยเยอะ ไม่ว่าจะมุมมองภาพ รสนิยม
และวิธีการทำงาน เราก็ได้วิธีการที่ผู้กำกับทำงาน หม่อมน้อยสอนตลอดเวลา หม่อม
บอกว่า มีคนเรียนด้านนี้น้อยมาก งานดีไซ์เครื่องแต่งกายในภาพยนตร์จึงมีให้เห็น

น้อย หลังจากหม่อมน้อยทำเรื่อง ฆาตพิศวง
(Six Characters) ก็เสียชีวิต”

ส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกาย
อีกเรื่องที่เขาถือว่าทำหาย ก็คือ ละครย้อน
ยุคแนวแซฟฟิคของไทยพีบีเอส เรื่องหม่อม
เปิดสวรรค์ วรรณกรรมในรัชสมัยพระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่งโดย
คุณสุวรรณ ทัญนางโนและราชินีกุล

“เรื่องนี้ผมทำงานร่วมกับ สถาพร
นาควิไลโรจน์ ผู้กำกับ ซึ่งเคยทำงานด้วยกัน

3-4 เรื่อง ในกลุ่มทำงานแบบนี้จะมีการตรวจเนื้อเรื่องความสมจริงทางประวัติศาสตร์ด้วย ตอนแรกเหมือนมีคนจับผิด แต่ในที่สุดผมเองก็ได้รับความรู้จากนักประวัติศาสตร์

เรื่องแนวเซฟฟิกตอนนี้ก็ไปไกลแล้ว เรื่องหม่อมเบ็ดสวรรค์ ถึงแม้จะไม่โด่งดัง แต่เป็นละครน้ำดี และผมกำลังทำละครพีเรียลร่วมกับผู้กำกับ เรื่องตองกิมาริ นางผู้เอาชนะต่อชะตาชีวิต (ท้าวทองกีบม้า) ของไทยพีบีเอส”

ถ้าถามว่าในอนาคตอยากทำงานออกแบบเครื่องแต่งกายแนวไหน...

อาจารย์กิตติกรณ์บอกว่า อยากออกแบบละครจักรๆ

วงศ์ๆ แนวแฟนตาซี

“สมัยเด็กๆ ตอนเช้าๆ มีละครจักรๆ วงศ์ๆ ที่หลายคนเคยดู หลายเรื่องมีความเป็นแฟนตาซี ซึ่งละครแนวนี้ของไทยไม่ได้แย่ แต่โปรดักชันไม่ส่งในแง่คนทำงานดีไซน์ อยากลองทำแฟนตาซีไทยย้อนยุค อย่างสังข์ทอง ไกรทอง ชาละวัน ถ้าทำเครื่องแต่งกายให้สมจริง ไม่ดูปลอม ก็สามารถทำได้”

ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมาคนทำงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ไม่มีโอกาสทำในสิ่งที่คิด เพราะงบประมาณไม่พอ นายทุนไม่กล้าเสี่ยง รวมถึงหาบทละครดีๆ ที่เข้าถึงคนดูได้ยาก

จึงไม่แปลกที่โปรดักชันทุนน้อย เครื่องแต่งกายดูไม่ค่อยสมจริง ทั้งๆ ที่ความสามารถของคนทำงานศิลปะไม่เป็นรองใคร

อ้างอิงข้อมูลบางส่วนจาก : กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์ (2564)การออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ